

Selvitys Jämsän kaupungin johtoryhmän kuormitustilanteesta tarkastuskertomukseen 2021/10509

Työsuojelutarkastus

Tarkastuspäivä 10.8.2021

Tarkastaja Anu Pulkkinen

Tausta

Työnantajalle annettiin 10.5.2021 tarkastuksella, tarkastuskertomuksessa 2021/6909 kehoitus Jämsän kaupungin ylimpien viranhaltijoiden kokemasta psykososiaalisesta kuormituksesta.

Työnantaja on toimitannut määräaikaan mennessä selvityksen, mihin toimenpiteisiin se ryhtyy tai on ryhtynyt työntekijöiden kokeman psykososiaalisen kuormittumisen vähentämiseksi. Työnantajan toimittama selvitys on tässä vaiheessa riittävä ja annettu velvoite kuitataan tehdyksi.

Työnantaja on arvioinut työn vaarojen selvityksessä ja arvioinnissa 23.4.2021 psykososiaalisten kuormitustekijöiden riskin työntekijöiden terveydelle merkittäväksi. Työnantaja on työsuojeluviranomaiselle antamassaan selvityksessä 28.6.2021 nimennyt toimenpiteitä psykososiaalisten kuormitusten vähentämiseksi kohdistuen viranhaltijoiden työmäärään ja työtahtiin, työaikoihin sekä koettuun häirintään ja epäasialliseen kohteluun.

Nimettyjen toimenpiteiden toteuttamisen vaikutusta työntekijöiden kokemaan psykososiaaliseen kuormitukseen ei voida vielä kuitenkaan tällä tarkastuksella arvioida. Työnantaja on myös kirjannut 28.6.2021 antamaansa selvitykseen, että työn vaarojen selvitys ja arviointi päivitetään 11/2021 ja työterveyshuollon työpaikkaselvitys tehdään alkuvuoden 2022 aikana.

Työnantajan on toteutettava riittävät ja tarpeelliset toimenpiteet haitallisten psykososiaalisten kuormitustekijöiden poistamiseksi tai niiden aiheuttaman vaaran välttämiseksi tai vähentämiseksi. Työnantajan on huolehdittava, että toimenpiteet kohdistuvat ensisijaisesti haitallista kuormitusta aiheuttaviin tekijöihin. Työnantajan on seurattava toimenpiteiden vaikutusta kuormituksen vähenemiseen.

Työnantajan on toimitettava alla olevaan määräaikaan mennessä -selvitys toteutetuista toimenpiteistä -työterveyshuollon tai muun terveydenhuollon asiantuntijan tekemä työn psykososiaalisten

kuormitustekijöiden terveydellisen merkityksen arvio/ seuranta-arvio toteutettujen toimenpiteiden vaikutuksista työntekijöiden terveyteen. Selvitys on toimitettava Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle osoitteeseen PL 10, 13035 AVI. Selvityksen voi toimittaa myös sähköisesti osoitteeseen tyosuojelu.lansi@avi.fi. Selvityksessä on mainittava tämän tarkastuskertomuksen numero. Työnantajan on ryhdyttävä toimenpiteisiin kehotuksen noudattamiseksi.

Asian on oltava kunnossa 31.3.2022. Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006) 4 § Työturvallisuuslaki (738/2002) 8 §, 10 §

Nykytilanearvio

Jämsän kaupungin johtoryhmän kuormitustilannetta on arvioitu päivittämällä työn vaarojen arviointi tammi-helmikuussa 2022. Työterveyshuolto on suorittanut työpaikkaselvityksen helmikuussa 2022. Näiden selvitysten perusteella voidaan todeta, että yksittäisten päättäjien taholta viranhaltijoihin kohdistuva epäasiallinen käytös ei ole täysin loppunut. Viranhaltijoiden subjektiivinen kokemus on ollut, että on syntynyt vähintään mainehaittaa. Kokemusta ei voi yleistää. Myös somessa ja asiakkaiden taholta esiintyy häirintää.

Kuormitusta esiintyy edelleen. Korona on kuormittanut erityisesti sivistystoimea ja kaupungin johtoa. Enimmillään saldotunteja on kertynyt yli 500 tuntia.

Kaupunginhallitus päätti 3.5.2021 palkkatoimikunnan valmistelemana johtavien viranhaltijoiden työaikaa koskevat periaatteet. Päätös liitteenä. Sen mukaan työajantasaus tehdään tasoittumisjakson aikana ottamalla vastaava aika pääsääntöisesti vapaana tai toissijaisesti rahana.

Tätä kaupunginhallituksen 3.5.2021 tekemää linjauspäätöstä ei ole toistaiseksi voitu noudattaa, sillä vapaana ottaminen ainoastaan siirtää työkuormaa eteenpäin. Akuuttien tilanteiden vuoksi vapaiden pitäminen ei myöskään joka tilanteessa ole mahdollista. Saldotuntien korvaamisesta rahana on aloitettu uutta, aikaisemmasta linjauksesta poikkeavaa keskustelua ja näiltä osin käsittelyt ovat kesken. Viranhaltijoiden kokemus on, että tehtyihin kaupunginhallituksen päätöksiin ja linjauksiin ei voida luottaa.

Johtamisen kehittäminen

Jämsän kaupungin henkilöstö tunnistaa johtamiseen liittyvän kehittämistarpeen. Henkilöstöltä on kysytty myös poliittisesta johtamisesta.

Jämsän kaupungilla on käytössä henkilöstökyselynä työelämän laatua mittaava kysely, jossa saadaan koko kaupungin työelämän laatua kuvaava indeksi, QWL. Vuoden 2019 tulosten perusteella henkilöstö näki suurimman kehittämispotentiaalin liittyvän johtamiseen. Kehittämistarpeiksi nousi siihen liittyen mm. dialogisuus, riittävän pitkälle tulevaisuuteen suuntautuneisuus sekä poliittinen päätöksenteko, joka nähtiin poukkoilevana ja hitaana.

Työelämän laadun sykemittari-kysely suoritettiin henkilöstölle myös helmikuussa 2022 saman sisältöisenä kuin vuonna 2019. Kysely toteutettiin myös helmikuussa 2021. Tulosten perusteella Jämsän kaupungin johtamisessa on havaittavissa pientä kehittymistä vuoteen 2019 verrattuna. Kysymykseen ”Keskustelemme johdon kanssa tulevaisuuden näkymistä ja poliittinen johto tukee kehitystämme” oli indeksi vuonna 2019 yhteensä 55,8 % kun se vuonna 2022 oli 56,3 %. Indeksi on edelleen huono ja tilanteessa on runsaasti kehittämispotentiaalia. Myös muissa johtamiskyselyissä on lievää kohentumista vuodesta 2019 vuoteen 2022 havaittavissa. Eli kysytty on seuraavaa: ”henkilöstö kokee saavansa johdolta tarpeeksi tietoa työni hoitamiseen / johto kuulee ja kuuntelee” sekä ”johto osoittaa, että se arvostaa työtäni”. Huomattavaa on, että näissä kahdessa kysymyksessä tulos oli selkeästi parempi vuonna 2021 eli se laski vuonna 2022 jonkin verran. Johtamisen kehittämiskohteet ovat vähentyneet ja ne liittyvät edelleen dialogisuuteen ja tavoitteellisuuteen.

Johtamista on pyritty kehittämään myös erillisellä työsuojelurahaston rahoittamalla hankkeella.

Toteutetut toimenpiteet

- a) Häirintä / epäasiallinen kohtelu:
 - Työturvallisuuskeskuksen laatiman Epäasiallisen käytöksen käsitteleminen luottamuselimissä -oppaan käsittely on kesken, suunnitelmassa on jossakin vaiheessa käydä asiasta keskustelua kaupunginhallituksessa

- b) Täyttöluvut ja henkilöstöresurssien lisääminen
 - Toimistohenkilöstöä saatu palkattua, josta on ollut konkreettista apua

- Määräaikainen suunnittelija palkattu helpottamaan kaupunginjohtajan ja elinvoimajohtajan työkuormaa
- Hallintosihteerien ja taloussihteerien täyttölupia myönnetty ja käytännön rekrytointeja tehty
- Merkittävä osa rekrytoinneista vastaa myös eläkelöitymisen haasteeseen ja mahdollistaa hiljaisen tiedon siirron.

Yhteenveto

Tilanne vaatii seurantaa. Häirinnän ja epäasiallisen kohtelun osalta terveysriski on edelleen mahdollinen. Liiallista kuormittuneisuutta esiintyy edelleen. Aikaisempaan nähden myönteistä on se, että täyttölupia on saatu ja rekrytointeja on tehty johdon avuksi,